

บทที่ 5

การดำเนินงาน และผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายถูกนำเสนอเป็นข้อมูลนำเข้า (Input) เพื่อเชิญให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำงานร่วมกับแกนนำในชุมชน ผลของการดำเนินงานนำเสนอตามขั้นตอนของ PAR ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและเลือกแนวทางปฏิบัติ (Plan)

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล (Check)

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ (Act)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและเลือกแนวทางปฏิบัติ (Plan)

ผู้วิจัยได้นำสถานการณ์ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้นเข้าไปร่วมพูดคุยในเวทีการประชุมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความตระหนัก และเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหามีการคัดเลือกกลุ่มผู้นำเพื่อเป็นผู้ร่วมวิจัย ซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหามือเลือกแนวทางปฏิบัติในการป้องกันปัญหาได้แล้ว ผู้ร่วมวิจัยจะร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบ มีกระบวนการดำเนินการอย่างไร จากนั้นแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและเกิดความเข้าใจ หรือเพื่อจูงใจให้เกิดความสนใจในแผนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีการนำเสนอแผนการแก้ไขปัญหผ่านเวทีการประชุมของชุมชนเพื่อให้เกิดการรับรู้และเกิดความเข้าใจของฝ่ายต่างๆ นำไปสู่การออกเสียงรับรองแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งผลการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 ได้นำเสนอ ดังนี้

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทพื้นที่และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดื่มของวัยรุ่นในชุมชนแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าพบผู้ใหญ่บ้านและประธาน อสม. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยอีกครั้ง รวมถึงขอคำปรึกษาและคำแนะนำว่า จะทำอย่างไรจึงจะมีโอกาสนำปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้นเข้าไปร่วมพูดคุยกับคนในชุมชนได้ ซึ่งผู้ใหญ่บ้านและประธาน อสม. แนะนำว่า โอกาสที่จะจัดการประชุมเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรงเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และทำงานไม่เป็นเวลา ซึ่งจะทำให้มีคนมาร่วมประชุมน้อย ดังนั้นควรเข้าไปร่วมพูดคุยในเวทีการประชุมที่ทางชุมชนมีการจัดเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งเรื่องที่ประชุมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องอื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมตามประเพณีฮีด

12 กอง 14 การเก็บเงินกองทุนเงินล้าน การทำกิจกรรมของกลุ่ม อสม. ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วย โดยจะนำปัญหาดังกล่าวเข้าไปร่วมพูดคุยในการประชุมประจำเดือนของชุมชน โดยวัน เวลา และสถานที่ในการประชุมในแต่ละเดือนผู้ใหญ่บ้านจะเป็นคนแจ้งให้ทราบ

วันที่ 17 เมษายน 2552 เทศบาลท่าพระได้ออกหน่วยเคลื่อนที่เพื่อจัดทำแผนสาธารณสุขมูลฐานประจำปีงบประมาณ 2553 โดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมสังเกตการณ์ ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ คณะกรรมการหมู่บ้าน ทีมงานของเทศบาลท่าพระ มีแกนนำกลุ่มเยาวชน และอสม.บางคนเข้าร่วมด้วย เจ้าหน้าที่จากเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการ โดยทางทีมงานของเทศบาลแจกกระดาษให้ผู้ร่วมประชุมเขียนปัญหาของหมู่บ้านหรือความต้องการที่จะให้เทศบาลจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือ แล้วนำไปเขียนขึ้นกระดาษเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ซึ่งปัญหาที่ชุมชนต้องการได้รับการแก้ไขคือ 1) การแก้ไขปัญหาน้ำขังโดยการทำร่องระบายน้ำ 2) การทำถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน(ส่วนที่เหลือ) 3) การหาอาชีพเสริมให้ผู้สูงอายุทำเพื่อให้มีรายได้ 4) ส่งเสริมให้มีการทำอาหารขายในชุมชนที่สะอาดและหลากหลาย 5) การแก้ไขปัญหาการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการมั่วสุมกันของวัยรุ่น โดยขอให้มีการจัดคนมาตรวจเวรยามในช่วงกลางคืน เมื่อสิ้นสุดการทำแผนทีมเทศบาลได้แจ้งต่อที่ประชุมว่าปัญหาที่ได้ในวันนี้ทางเทศบาลจะนำไปดำเนินการได้ในปี 2553 ผู้เข้าร่วมประชุมนำโดยผู้ใหญ่บ้านและแกนนำบางคนได้ให้ข้อคิดเห็นว่าปัญหาอื่นสามารถรอการช่วยเหลือจากทางเทศบาลได้ แต่ปัญหาการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมั่วสุมกันของเยาวชนน่าจะมีการพูดคุยแก้ไขปัญหากันไปก่อน ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วย แต่ไม่มีการนัดหมายวันเวลาเพื่อพูดคุยปัญหาดังกล่าว ผู้ใหญ่บ้านบอกว่า “ถ้ามีเวลาวางวันไหน จะเรียกประชุมอีกครั้ง หรือไม่ก็รอเข้าที่ประชุมเดือนหน้า”

ขณะที่รอการประชุมเพื่อพูดคุยถึงปัญหาการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมั่วสุมกันของเยาวชน ผู้วิจัยได้นำประเด็นดังกล่าวไปพูดคุยกับกลุ่มแกนนำแต่ละคนที่เคยคุยกันไว้ก่อนหน้านี้นี้ในระยะที่ 1 ของการวิจัย และได้แกนนำที่สมัครใจเข้าร่วมเป็นผู้ร่วมวิจัยในครั้งนี้เพิ่มขึ้น รวมได้ผู้ร่วมวิจัยทั้งหมดจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอสม. คณะกรรมการหมู่บ้านด้านเยาวชน ด้านการปกครองและรักษาความเรียบร้อย ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นได้นัดประชุมกลุ่มแกนนำเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกันในวันที่ 20 พฤษภาคม 2552 โดยก่อนที่จะมีการประชุมหนึ่งวัน ผู้วิจัยได้ให้ประธาน อสม. เป็นผู้แจ้งกำหนดการ สถานที่ในการประชุมแก่ผู้ร่วมวิจัยอีกครั้ง

วันที่ 20 พฤษภาคม 2552 ได้มีการประชุมกลุ่มแกนนำตามที่นัดกันไว้ โดยการประชุมมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การดื่ม ร่วมหาสาเหตุที่เกี่ยวข้อง/สาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ซึ่งนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติและหาแนวทางแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมร่วมเสนอทางเลือกการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง มีกระบวนการดำเนินการอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลป้อน (Input) ที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 และการทบทวนวรรณกรรม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยน ที่ประชุมได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ควรทำพร้อมกันทั้งระดับครอบครัวและชุมชน โดยครอบครัวควรมีการพูดคุย ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเด็ก ในการให้เวลา คอยสังเกตพฤติกรรม และดักเตือนลูกหลานไม่ให้มีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมั่วสุมกัน ในส่วนของชุมชนควรมีกิจกรรมให้เด็กๆทำ เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจไม่ให้เด็กมีเวลาว่างมากพอที่จะหันไปจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือจับกลุ่มมั่วสุมกัน ขณะเดียวกันก็ควรที่จะมีการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยงในตอนกลางคืนด้วย ซึ่งแนวทางดังกล่าวที่ประชุมได้เสนอว่า ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มวัยรุ่น ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเลือกแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วย ดังนั้นจึงมีการกำหนดวันประชุมอีกครั้งในวันที่ 25 มิถุนายน 2552 เพื่อให้กลุ่มวัยรุ่น ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามาร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน

วันที่ 25 มิถุนายน 2552 จึงได้มีการจัดประชุมอีกครั้งเพื่อร่วมเสนอและคัดเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา สำหรับในครั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มวัยรุ่น ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากทางเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่ต้องการ โดยก่อนการประชุมหนึ่งวันผู้ใหญ่บ้านได้ประกาศผ่านหอกระจายข่าวให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าวเข้าร่วมประชุม เมื่อถึงวันประชุมมีเฉพาะกลุ่มผู้ปกครอง ผู้ร่วมวิจัย ประชาชนในชุมชน และกลุ่มวัยรุ่นบางส่วนมานั่งรอการประชุม ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังคงจับกลุ่มกันเล่นกีฬาโดยไม่สนใจที่จะมาร่วมประชุมด้วย ทำให้ผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็น อสม. และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านด้านเยาวชนด้วย เข้าไปพูดคุยกับกลุ่มวัยรุ่นเพื่อให้เข้าร่วมประชุม และแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นการประชุมก็ได้เริ่มขึ้น โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดำเนินการประชุม เริ่มจากการพูดถึงสถานการณ์ปัญหา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ทางกลุ่มผู้นำได้ร่วมพูดคุยกันเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2552 จากนั้นจึงให้ที่ประชุมร่วมกันระดมความคิดเห็น มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้จดบันทึกการประชุม ประธาน อสม. และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยคนอื่นๆ คอยกระตุ้นและสรุปประเด็นที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็น ขณะที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นที่

ปรึกษา นำเสนอข้อมูลป้อน (Input) และกระตุ้น โดยการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การคัดเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญห

สำหรับการประชุมในครั้งนั้น มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดจำนวน 65 คน ประกอบไปด้วย ผู้ร่วมวิจัยจำนวน 15 คน ผู้ปกครองจำนวน 25 คน ประชาชนทั่วไปจำนวน 7 คน และกลุ่มเยาวชนจำนวน 18 คน (วันรุ่นตอนต้นจำนวน 10 คน) ซึ่งได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ

1. ครอบครัวยุติเวลาเพิ่มขึ้น โดยผู้ปกครองควรมีการพูดคุย มีการใช้เวลากับลูกหลานมากขึ้น คอยสังเกตพฤติกรรม และตักเตือนลูกหลานไม่ให้มีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมั่วสุมกัน

2. ชุมชนควรมีกิจกรรมให้เด็กๆทำ เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจไม่ให้เด็กมีเวลาว่างมากพอที่จะหันไปจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือจับกลุ่มมั่วสุมกัน

3. ชุมชนควรมีการสอดส่อง โดยมีการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยงในตอนกลางคืน

ซึ่งที่ประชุมได้เลือกทั้ง 3 แนวทาง เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหไปพร้อมๆกัน โดยเน้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

หลังจากมีการเลือกแนวทางปฏิบัติในการป้องกันปัญหาได้แล้ว ชุมชนได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาทันที ได้มีการจัดประชุมต่อในวันที่ 25 มิถุนายน 2552 เพื่อหาข้อสรุปว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบ มีกระบวนการดำเนินการอย่างไร โดยเริ่มจากการหากิจกรรมให้เด็กๆทำ เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจไม่ให้เด็กมีเวลาว่างมากพอที่จะหันไปจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือจับกลุ่มมั่วสุมกัน ที่ประชุมเห็นว่าการสนับสนุนให้เด็กเล่นกีฬาจะช่วยเบี่ยงเบนความสนใจไม่ให้เด็กมีเวลาว่างมากพอที่จะหันไปจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือจับกลุ่มมั่วสุมกันได้ ซึ่งกีฬาที่เด็กเล่นประจำก็มีอยู่แล้ว ขาดเพียงอุปกรณ์ และไฟสนามที่ให้แสงสว่างเท่านั้น กลุ่มวัยรุ่นที่เข้าร่วมประชุมเสนอว่าน่าจะมีกีฬาเปตองเพิ่มเข้ามาด้วย เนื่องจากตอนนี้กำลังเป็นที่นิยมในละแวกนี้ และอีกไม่นานทางเทศบาลก็จะมีการจัดแข่งขันกีฬาเยาวชนประเภทนี้ด้วย ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต่างเห็นด้วย และได้ร่วมกันระดมความคิดเห็น ทำให้ได้ข้อสรุปร่วมกันดังนี้

การหาอุปกรณ์กีฬา ได้มอบให้คณะกรรมการหมู่บ้านด้านเยาวชนติดตามการจัดสรรอุปกรณ์การกีฬาจากทางเทศบาล

การหาเงินทุนสนับสนุนเพื่อสร้างสนามเปตอง ผู้ใหญ่บ้านรับไปปรึกษากับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนผู้ใช้น้ำของชุมชนเพื่อขอเงินสนับสนุน

การหาสถานที่และออกแบบสนามเปตอง ได้มอบให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีอาชีพเป็นช่างในหมู่บ้านและกลุ่มเยาวชนในการหาสถานที่และประเมินราคาการก่อสร้าง

การหาคนเพื่อมาช่วยสร้างสนามเปตอง ได้มอบให้ประธานหนุ่มสาวเป็นผู้รับผิดชอบ โดยให้ไปขอแรงกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนในชุมชนให้ออกมาช่วยกันสร้างสนาม

ในการประชุมครั้งนี้ยังไม่ได้มีการกำหนดวันที่จะลงมือสร้างสนาม เนื่องจากต้องให้แต่ละฝ่ายที่รับผิดชอบไปศึกษาข้อมูลและติดต่อประสานงานก่อน ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านได้กำหนดให้ผู้รับผิดชอบนำเสนอข้อมูลในส่วนที่รับผิดชอบของตนในการประชุมประจำเดือนของเดือนถัดไป

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่อง ชุมชนควรมีการสอดส่อง โดยมีการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยงในตอนกลางคืน ที่ประชุมได้ร่วมกันระบุพื้นที่เสี่ยงของชุมชนซึ่งเป็นสถานที่ที่กลุ่มเยาวชนมักมีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และจับกลุ่มมั่วสุมกัน ได้แก่ บริเวณท้ายหมู่บ้านฝั่งลำน้ำชีและริมทางรถไฟจากนั้นได้มอบหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้านด้านเยาวชนด้านการปกครองและรักษาความเรียบร้อย ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเวรยามและให้เริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2552 เป็นต้นไป

ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่อง ครอบครัวยุติธรรม โดยผู้ปกครองควรมีการพูดคุย มีการให้เวลากับลูกหลานมากขึ้น คอยสังเกตพฤติกรรม และดักเตือนลูกหลานไม่ให้มีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมั่วสุมกัน ที่ประชุมได้ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้ดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนเองให้มากขึ้นกว่าเดิม และมอบหมายให้กลุ่ม อสม. เป็นที่ปรึกษาและติดตามครอบครัวและกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา

ผลจากการประชุมในครั้งดังกล่าว ได้ถูกแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชนได้รับทราบและเกิดความเข้าใจอีกครั้ง โดยผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านในวันที่ 26 มิถุนายน 2552 และในวันที่ 16 กรกฎาคม 2552 เป็นการประชุมประจำเดือนของชุมชน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดจำนวน 65 คน ได้มีการนำเสนอแผนการแก้ไขปัญหามาเวทีการประชุมของชุมชนครั้ง โดยให้คณะกรรมการแต่ละฝ่ายที่รับผิดชอบในการหาข้อมูลและติดต่อประสานงานนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุม เพื่อให้เกิดการรับรู้และเกิดความเข้าใจของฝ่ายต่างๆ นำไปสู่การออกเสียงรับรองแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว

สำหรับการสร้างสนามเปตอง ได้เลือกพื้นที่ก่อสร้างสนามถัดจากสนามตะกร้อ ใช้งบในการก่อสร้างสนามประมาณ 6,000 บาท ได้งบประมาณจากเงินกองทุนหมู่บ้านและเงินกองทุนผู้ใช้น้ำของชุมชนจำนวน 3,000 บาท อีก 3,000 บาท ได้จากการขอรับบริจาคร้านค้า และผู้ปกครองที่กลุ่มหนุ่มสาวจัดขึ้น อุปรกรณ์กีฬา (ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล เปตอง) ได้รับการสนับสนุนจาก

เทศบาล การสร้างสนามจะดำเนินการในวันที่ 30 สิงหาคม 2552 โดยขอแรงกลุ่มเยาวชนและวัย
แรงงาน

การจัดเวรยามออกตรวจพื้นที่เสี่ยงในตอนกลางคืน ได้มีการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่
เสี่ยงทุกวัน วันละ 2 คน ตั้งแต่เวลา 20.00-24.00 น.

ที่ประชุมเห็นด้วยกับแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว แต่เนื่องจากการประชุมวันนี้มี
กลุ่มวัยรุ่นเพียง 3 คน ที่เข้าร่วมการประชุม ผู้วิจัยจึงไม่แน่ใจว่ากลุ่มวัยรุ่นเห็นด้วยการแนวทาง
ดังกล่าวหรือไม่ จึงได้วางแผนที่จะประชุมกลุ่มวัยรุ่น โดยเน้นที่กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มวัยรุ่น
ตอนต้นเพื่อประเมินการรับรู้และการยอมรับในแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้วิจัยใช้โอกาสที่ออก
สำรวจลูกน้ำยุงลายกับกลุ่ม อสม. ขออนุญาตและแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำกลุ่มแก่ผู้ปกครอง
วัยรุ่น และใช้โอกาสที่กลุ่มวัยรุ่นออกมาเล่นกีฬาพูดคุยกับกลุ่มวัยรุ่นเพื่อกำหนดวันในการประชุม
กลุ่ม

วันที่ 22 สิงหาคม 2552 ผู้วิจัยได้ประชุมกลุ่มวัยรุ่น โดยมี อสม. จำนวน 4 คน ขอเข้า
ร่วมสังเกตการณ์ด้วย มีกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 21 คน เป็นวัยรุ่นที่มีพฤติกรรม
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 12 คน และเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
จำนวน 9 คน ประเด็นของการพูดคุยเน้นไปที่การรับรู้และการยอมรับในนโยบายที่ชุมชนได้
กำหนดขึ้น โดยแบ่งวัยรุ่นออกเป็นสองกลุ่มและให้เขียนความคิดเห็นลงในกระดาษที่ผู้วิจัยได้แจก
ให้ กระบวนการในการทำกลุ่มไม่เป็นไปเหมือนที่ผู้วิจัยได้คาดการณ์ไว้ เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่
เขียนหนังสือไม่ค่อยได้ ผู้วิจัยจึงได้ปรับวิธีการ โดยการรวมเป็นกลุ่มใหญ่ และให้ทุกคนพูดแสดง
ความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาคือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมติที่ประชุมของชุมชน
โดยที่ผู้วิจัยเน้นย้ำกับกลุ่มว่าข้อมูลที่ได้ในการประชุมนี้จะนำเสนอในภาพรวม รวมระยะเวลาใน
การทำกลุ่ม 1 ชั่วโมง 50 นาที ผลจากการทำกลุ่มพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับแนวทางการ
แก้ไขปัญหาดังกล่าวจากตัวแทนวัยรุ่นที่เข้าร่วมประชุม วัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ทางชุมชนจะมี
การจัดเวรออกตรวจในพื้นที่เสี่ยง รวมถึงการสร้างสนามเปิดองให้ ขณะเดียวกันวัยรุ่นก็ไม่เห็น
ด้วยกับการที่ชุมชนเสนอให้ครอบครัวใช้เวลากับวัยรุ่นมากขึ้น บอกการที่จะให้ผู้ปกครองมีเวลา
เพื่อจะได้พูดคุยกันนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่จะกลับบ้านค่ำ โอกาสที่จะได้ร่วม
พูดคุยหรือทำกิจกรรมร่วมกันจึงมีน้อย วัยรุ่นเสนอแนะอยากให้ชุมชนจัดกิจกรรมกลุ่มให้กับ
วัยรุ่น เช่น สอนหนังสือ สอนดนตรี จัดสถานที่ให้อ่านหนังสือ มีการเล่นเกมส์แลกกับรางวัล
 เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do)

ผู้ร่วมวิจัยนำแผนการแก้ปัญหาที่ได้รับความเห็นชอบจากเวทีการประชุมของชุมชนแล้วไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล ซึ่งผลการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 ได้นำเสนอ ดังนี้

หลังจากได้มีการวางแผนและเลือกแนวทางปฏิบัติในการป้องกันปัญหา โดยได้รับความเห็นชอบจากเวทีการประชุมของชุมชนแล้ว ผู้ร่วมวิจัยนำแผนการแก้ปัญหาที่ได้ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล ผู้ร่วมวิจัยดำเนินปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ โดยแนวทางการป้องกันปัญหาเรื่อง ครอบครัวยุติธรรม กลุ่ม อสม. ซึ่งได้ถูกกำหนดบทบาทให้เป็นที่ปรึกษาและติดตามครอบครัว และกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา ได้มีการเข้าไปพูดคุย ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเด็ก ในการให้เวลา คอยสังเกตพฤติกรรม และตักเตือนลูกหลานไม่ให้มีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมั่วสุมกัน ซึ่งในการเข้าไปติดตามครอบครัวและเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา ประธาน อสม. ได้แบ่งความรับผิดชอบให้ อสม. แต่ละคนตามจำนวนหลังคาเรือนเดิมที่ อสม. แต่ละคนรับผิดชอบ โดยเริ่มปฏิบัติตามแผนตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2552 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2552 ในการเข้าไปพูดคุย ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเด็ก กลุ่ม อสม. ต้องพบกับปัญหาผู้ปกครองของเด็กไม่อยู่บ้าน เนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพ บางครอบครัวปล่อยให้เด็กให้อยู่บ้านคนเดียว โดยฝากให้บ้านใกล้เคียงช่วยดูแลแทนในช่วงที่ตนเองไปทำงานต่างจังหวัด ทำให้ อสม. ไม่สามารถทำบทบาทได้ตามแผนที่วางไว้ได้

ในส่วนของแนวทางในการป้องกันปัญหาด้วยการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยง ชุมชนมีการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยงซึ่งเป็นสถานที่ที่กลุ่มเยาวชนมักมีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และจับกลุ่มมั่วสุมกัน ได้แก่ บริเวณท้ายหมู่บ้านฝั่งลำน้ำชีและริมทางรถไฟ ในตอนกลางคืนของทุกวัน ตั้งแต่เวลา 20.00-24.00 น. โดยคณะกรรมการหมู่บ้านด้านเยาวชน ด้านการปกครองและรักษาความเรียบร้อย ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเวรยาม หากพบมีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือมีการจับกลุ่มมั่วสุมกัน ก็จะตักเตือน ให้ความรู้/ คำแนะนำเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด และมีการติดตามพฤติกรรมของกลุ่มดังกล่าว ซึ่งการปฏิบัติตามแผนดังกล่าว ได้เริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2552 ในการออกตรวจพื้นที่เสี่ยงในช่วงเดือนแรก (กรกฎาคม) พบวัยรุ่นจำนวน 2-3 คน มีการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสูบบุหรี่ 2 ครั้ง เดือนสิงหาคม พบวัยรุ่นจำนวน 3 คน จับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสูบบุหรี่ 1 ครั้ง ได้มีการว่ากล่าวตักเตือน และติดตามพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง หลังจากนั้นไม่พบการจับกลุ่มของวัยรุ่นอีก ชุมชนจึงได้เปลี่ยนจากการออกตรวจในพื้นที่เสี่ยงทุกวัน เป็นการสุ่มตรวจ 3-4 ครั้ง/ สัปดาห์ ก็ยังไม่พบการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือมีการจับกลุ่มมั่วสุมกันของวัยรุ่น

สำหรับการจัดกิจกรรมและสนับสนุนให้เยาวชนเล่นกีฬา เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจไม่ให้เด็กมีเวลาว่างมากพอที่จะหันไปจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือจับกลุ่มมั่วสุมกัน เริ่มจากกิจกรรมการสร้างสนามเปตองที่จัดขึ้นในวันที่ 30 สิงหาคม 2552 โดยการให้กลุ่มวัยรุ่นมีส่วนร่วมในการซื้อวัสดุเพื่อใช้สร้างสนาม และการให้กลุ่มวัยรุ่นลงมือสร้างสนามด้วยตนเอง มีกลุ่มวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ชุมชนยังได้มอบหมายให้กลุ่มวัยรุ่นรับผิดชอบในการบริหารจัดการอุปกรณ์กีฬาเอง ประธานกลุ่มหนุ่มสาวจึงได้จัดประชุมกลุ่มวัยรุ่นหลังจากที่มีการสร้างสนามเสร็จแล้ว เพื่อหาคนรับผิดชอบ และวางระบบในการดูแลอุปกรณ์รวมถึงสนามเปตอง หลังการดำเนินงาน 3 สัปดาห์ ประสบกับปัญหา ลูกเปตองหายไป 2 ลูก ทำให้ไม่สามารถเล่นได้ ผู้รับผิดชอบจึงได้นำลูกเปตองชุดใหม่ออกมาใช้ และมอบหมายให้วัยรุ่นจำนวน 2 คน เป็นคนติดตามลูกเปตองที่หายกลับมาคืน หลังจากได้รับมอบหมายให้ติดตามลูกเปตอง 1 สัปดาห์ ก็สามารถตามลูกเปตองกลับมาได้ หลังจากนั้นการเบิกจ่ายลูกเปตองเพื่อนำมาเล่นมีความเข้มงวดมากขึ้น จึงไม่พบปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นอีก ในส่วนของการจับกลุ่มของวัยรุ่นหลังเลิกเล่นกีฬายังมีให้เห็นเหมือนเดิม แต่พบว่าการจับกลุ่มของวัยรุ่นต่างจากเดิมที่เคยจับกลุ่มเพื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาเป็นเพียงการพูดคุยกันเท่านั้น โดยใช้เวลาในการพูดคุยประมาณ 30 นาที ก็แยกย้ายกลับบ้าน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อต่อต้านยาเสพติดในชุมชนในวันที่ 18 กันยายน 2552 และ การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาให้กับเยาวชนในชุมชนในวันที่ 20 กันยายน 2552 โดยมีกลุ่มวัยรุ่นให้ความสนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ในระหว่างการปฏิบัติการตามแผน ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และให้ข้อคิดเห็นในลักษณะการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ชุมชนได้นำไปปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติการเป็นระยะๆ อีกทั้งช่วยจัดการด้านเอกสาร และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล (Check)

หลังจากได้ดำเนินงานตามแนวทางการแก้ไขปัญหามาตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2552 ชุมชนได้มีการติดตามความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติ โดยในวันที่ 16 ตุลาคม 2552 มีการจัดประชุมกลุ่มแกนนำ เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิบัติตามแผนว่าสามารถแก้ไขปัญหาคือได้หรือไม่ เพราะอะไร กิจกรรมการส่งเสริมให้เยาวชนหันมาเล่นกีฬาและการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยงสามารถแก้ปัญหาการจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ การจับกลุ่มมั่วสุมได้ แต่พฤติกรรมการดื่มยังคงต้องเฝ้าติดตามต่อไป

“เดี๋ยวนี้เด็กมีที่เล่นแล้ว หลังเลิกเรียนหรือวันหยุดก็จะมารวมกลุ่มกันเล่นกีฬาจนมีเหนื่อยแล้วก็กลับบ้านใครบ้านมัน”

“ 2 เดือนกว่าแล้วที่ไม่ต้องออกตรวจเวรยามทุกวัน เพราะเด็กไม่มีการจับกลุ่มตั้งวงกินเหล้าแล้ว เดี่ยวนี้จะใช้การสุ่มตรวจประมาณ 1-2 วัน/สัปดาห์”

“พวกผมเล่นกีฬาก็เหนื่อยแล้ว ก็มีจับกลุ่มคุยกันบ้างแต่ไม่ได้ชวนกันกินเหล้าเหมือนแต่ก่อนคุยเสร็จก็กลับบ้าน ก็มีแค่บางคนที่ยินจนติดติดแล้วเล่นเสร็จก็ไปต่อกับรุ่นที่บ้านอื่น”

ขณะที่การทำกิจกรรมในระดับครอบครัวไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงาน กลับถึงบ้านก็ค่ำจึงไม่มีเวลาพูดคุยกับเด็ก

“พ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาหรือ กลับจากทำงานก็มืด ทั้งเหนื่อย ทั้งหิว กินเสร็จก็เข้านอนแล้ว”

“ฟังครอบครัวอย่างเดียว ไม่ได้หรือ เราบ้านใกล้กันก็ต้องคอยเป็นหูเป็นตา คอยบอกคอยสอน เพราะยังงัยก็เป็นลูกเป็นหลาน แต่ไม่รู้มันจะฟังที่เราสอนรึเปล่า”

“ไม่ค่อยได้คุยกับพ่อ แม่ หรือคนส่วนมากก็คุยกับเพื่อนหรือรุ่นพี่”

“อยู่ที่บ้านฉันก็บอกมันอยู่ทุกวัน แต่ข้างๆบ้านหลังเลิกงานก็มาตั้งวงกินกันให้เด็กมันเห็น”

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ (Act)

หลังจากได้ผลสรุปของการดำเนินงานตามแผนแล้ว ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ร่วมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาแผนดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งที่ประชุมได้เสนอให้ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมให้เยาวชนหันมาเล่นกีฬาและการจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยงต่อไปเพราะเห็นว่าได้ผล และชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านบุคคลที่มีความเสียสละ มุ่งมั่นที่จะป้องกันเด็กในชุมชนไม่ให้มาจับกลุ่มดื่มสุราหรือหันไปพึ่งยาเสพติด รวมถึงมีเงินทุนที่พร้อมจะมาสนับสนุน นอกจากนี้ที่ประชุมยังเสนอให้เพิ่มกิจกรรมรณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน และกิจกรรมโครงการพี่สอนน้อง ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ครอบครัวไม่มีเวลาให้กับเด็ก โดยกิจกรรมใหม่ทั้งสองกิจกรรมได้นำเข้าที่ประชุมประจำเดือนของชุมชน ได้ผ่านความเห็นชอบของคนในชุมชน มีผู้รับผิดชอบกิจกรรม รวมถึงได้งบประมาณสนับสนุนจากชุมชนด้วย

กิจกรรมรณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เริ่มจากการให้กลุ่มวัยรุ่นช่วยกันติดสื่อรณรงค์ตามบ้านเรือน ร้านค้า ลานกีฬา และสถานที่ใช้ทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชนในวันที่ 20 ธันวาคม 2552 ซึ่งสื่อที่นำมาใช้ในการรณรงค์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการขอรับสื่อรณรงค์จากมูลนิธิเมาไม่ขับ นอกจากนี้ยังได้ขอความร่วมมือกับร้านค้าไม่ให้ขาย

เครื่องดัดแอลกอฮอล์ให้แก่เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี งดการให้เงินสนับสนุนการซื้อเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในงานบุญประเพณีของชุมชน โดยเริ่มจากงานปีใหม่ของชุมชน

โครงการที่สอนน้อง จัดตั้งขึ้นเพื่อสอนทักษะการใช้ชีวิตให้กับเด็กวัยรุ่นตอนต้นในชุมชน ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเบี่ยงเบนความสนใจไม่ให้เด็กไปจับกลุ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์หรือจับกลุ่มมั่วสุ่มกัน โครงการนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากงบประมาณของหมู่บ้านเป็นเงินจำนวน 10,000 บาท และได้รับสื่อสนับสนุนที่เป็นหนังสือทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกชุมชน มีประธาน อสม.เป็นหัวหน้าโครงการ มีกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นที่เข้าร่วมกิจกรรม 15-20 คน เริ่มแรกมีการจัดกิจกรรมทุกวันอาทิตย์ ต่อมากลุ่มวัยรุ่นที่เข้ากลุ่มลดจำนวนลงเพราะต้องไปทำกิจกรรมร่วมกับทางโรงเรียน จึงได้มีการตกลงระหว่างหัวหน้าโครงการและกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นให้มีการจัดกิจกรรมดังกล่าวในวันอาทิตย์สัปดาห์สุดท้ายของเดือน

ซึ่งกิจกรรมรณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในชุมชนและโครงการที่สอนน้อง อยู่ระหว่างการดำเนินงาน ยังไม่ได้มีการวัดผลหรือประเมินคุณภาพ

สรุปผลการดำเนินงานตามกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้นในชุมชน ได้ดังนี้

1. เกิดแผนการดำเนินงาน แนวทาง และโครงการในการป้องกันปัญหาการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้นในชุมชน ที่ชุมชนยอมรับว่าสามารถแก้ไขปัญหาการจับกลุ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้นในชุมชนได้จริง แต่ในด้านพฤติกรรมของเด็กที่มีการดัดอยู่แล้วยังคงมีการเฝ้าติดตามต่อไป ซึ่งโครงการดังกล่าวได้แก่
  - 1.1 การจัดกิจกรรมการส่งเสริมให้เยาวชนหันมาเล่นกีฬา
  - 1.2 การจัดเวรยามออกตรวจในพื้นที่เสี่ยง
  - 1.3 การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในชุมชน
  - 1.4 โครงการที่สอนน้อง
2. เกิดแผนการดำเนินงาน แนวทาง และโครงการในการป้องกันปัญหาการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้นในชุมชน ที่ชุมชนปฏิเสธว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ในชุมชนได้ คือการให้ครอบครัวใช้เวลากับเด็กมากขึ้น
3. สถานการณ์ปัญหาการดัดของวัยรุ่น มีวัยรุ่นที่เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 19 คน จากทั้งหมด 29 คน โดยวัยรุ่นที่ไม่ได้เข้าร่วมมีการย้ายเข้า-ออก ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงไม่นำกลุ่มดังกล่าวมาประเมินผล จากการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กวัยรุ่น 19 คน เป็นวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมดัดจำนวน 12 คน และไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ จำนวน 7 คน พบว่า ในส่วนวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมดัดยังคงมีอยู่ แต่ในด้านปริมาณการดัดและความถี่ในการดัด

ลดลง โดยมีวัยรุ่นจำนวน 4 คน จากที่เคยดืม 2-3 วัน/ สัปดาห์ ซึ่งในการดืมแต่ละครั้ง >1 ขวด ได้ปรับพฤติกรรมการดืมเป็น 1-2 วัน/ เดือน หรือดืมเฉพาะเมื่อมีงานบุญประเพณี ซึ่งในการดืมแต่ละครั้งจะดืมเพียง 1-2 แก้วเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบมีวัยรุ่น 1 คน ที่มีพฤติกรรมการดืมเกือบทุกวัน ยังคงมีพฤติกรรมการดืมเช่นเดิม ขณะที่ มี 2 คน เลิกดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และอีก 1 คน ตั้งใจที่จะเลิกดืม แต่ยังไม่สามารถเลิกได้ โอกาสในการเข้าถึงเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นยังคงมีอยู่ เนื่องจากยังมีร้านค้าในชุมชน 1 ร้าน ที่ยังฝ่าฝืนกฎหมาย จำหน่ายเครื่องดืมให้กับกลุ่มวัยรุ่น ขณะที่การจัดงานบุญ ประเพณีในชุมชนยังคงพบเห็นเครื่องดืมแอลกอฮอล์อยู่ ผลกระทบจากการดืม พบว่า ไม่มีการจับกลุ่มดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ หรือจับกลุ่มมั่วสุมกันของวัยรุ่นในชุมชน มีการทะเลาะวิวาทจากการดืมลดลง ผลจากการดืมทำให้วัยรุ่นจำนวน 2 คน เรียนไม่จำเป็นต้องออกจากโรงเรียน

นอกจากการประเมินผลโดยใช้จำนวนเด็กที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์แล้ว การประเมินผลว่าชุมชนได้มีส่วนร่วม ได้ร่วมเรียนรู้จากการร่วมมือในการแก้ปัญหาที่มีส่วนสำคัญ กรอบแนวคิดในการประเมินการมีส่วนร่วม หรือความเข้มแข็งชุมชนในการวิจัยครั้งนี้ใช้การประเมินการมีส่วนร่วมในความหมายการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนตามกรอบแนวคิดของ Laverack ดังนี้

1. การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Improves stakeholder participation)

พบว่า สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ร่วมในการวางแผนและเลือกแนวทางปฏิบัติ ร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยมีการแลกเปลี่ยนวิธีการทำงานที่มีอยู่ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ร่วมมือกันสรุปผลสำเร็จของงานที่ทำผ่านมา รวมถึงปรับปรุงแก้ไขข้อพร่อง รักษาโครงการที่สำเร็จให้คงอยู่และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2. ความสามารถในการประเมินและการตัดสินใจแก้ไขปัญหา (Increases problem assessment and evaluation capacities)

พบว่า ชุมชนมีทักษะ มีการระบุปัญหาและจัดลำดับปัญหา โดยชุมชนเอง แต่เมื่อผู้วิจัยที่เป็นบุคคลภายนอกมากระตุ้น ทำให้ชุมชนแสดงตัวและแสดงความเป็นเจ้าของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติเร็วขึ้น

3. การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น (Develops local leadership)

พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีความมุ่งมั่นในการทำงาน และเปิดโอกาสให้กลุ่มแกนนำได้ฝึกทักษะ เช่น ด้านการคิด วิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การประเมินผล

4. การเสริมสร้างพลังอำนาจโครงสร้างขององค์กร (Builds empowering organizational structures)

พบว่า มีกลุ่ม อสม. ที่เป็นตัวหลักในการประสานงาน ดึงกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหา

5. การระดมทรัพยากร (Improves resource mobilization)

พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญกับ

การใช้การแก้ไขปัญหามาให้การสนับสนุนเงินทุนที่มีในชุมชนมาดำเนินกิจกรรมตาม โครงการต่างๆ ซึ่งเกิดจากการตัดสินใจของคนในชุมชน โดยไม่รอมบประมาณจากภายนอก

6. ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรและประชาชน (Strengthens links to other organizations and people) พบว่า กลุ่มแกนนำซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ขณะที่คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการกำหนดและ เข้าร่วมในการพัฒนาตามโครงการต่างๆของชุมชน

7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสร่วมพูดคุย ซักถาม นำไปสู่การสร้าง ความตระหนักและการ วิเคราะห์ปัญหา (Enhances stakeholder ability to “ask why” (critical awareness and analysis) พบว่า มีการรวมกลุ่มรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาชุมชน มีการประชุมกลุ่มระดมสมองโดย ผ่านเวทีการประชุมของชุมชน เพื่อการระบุนวิธีการแก้ปัญหา การทดลองปฏิบัติ และการวิเคราะห์ ด้วยตนเอง

8. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสามารถในการบริหารจัดการโครงการ (Increases Stakeholder control over programme management) พบว่า ชุมชนมีกระบวนการในการดำเนินการทุกขั้นตอน เพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ที่เป็นอิสระ ไม่ถูกผู้วิจัยครอบงำ

9. ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนนอก (Creates an equitable relationship with outside agents; Practitioners) พบว่า ชุมชนทำการตัดสินใจในกระบวนการแก้ไขปัญหาเอง ผู้วิจัย เพียงแต่คอยกระตุ้น/อำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยให้การสนับสนุนด้าน วิชาการและติดต่อกับหน่วยงานภายนอก